

BİZİ BÜYÜTEN DUT AĞACI

Ne olduysa onyediyedi sene beş ay oniki gün önce bu gün olmuştu. Anlayacağınız bizim küçük kıyametimiz o gün kopmuştu. O günden bir gün öncesinde ise hayatımızın son derece güvenli bir şekilde devam edeceğini biliyormuş gibi yaşıyorduk. Yani doğup, büyüüp hiçbir büyük sorunla karşılaşmadan rahatça ölecekmışiz gibi geçiyordu günler. Kendimize ve hayatımıza fazla mı güveniyorduk ne? Yıkılmaz korunaklı kalelerimiz, sırça köşklerimiz vardı. Bir gün sonra ise her şey tuzla buz. Bize bir şey olmaz hissi ile yaşamak buydu sanırım. Sonrası tufan, sonrası son gibi görünen yeni bir başlangıçtı. Şefkat tokatımı dersiniz, kaderin cilvesi mi yoksa büyük sınavın bir parçası mı? Ne dersiniz deyin ama kimse böyle olacağını aklının ucundan bile geçirmezdi. Sonuçta insan güzel başlangıçlar ve sonlar için yaşıyor şu hayatta. Kötü şeyleri aklına hiç getirmek istemiyor. Belkide bu yüzden mutlu günlerin ortakçısı çok olur ama zor günlere kimse sahip çıkmaz. Ama biz bir aileydik ve birbirimize sahip çıkmak, kol kanat germek zorundaydık. Onca sene hiç kolay geçmedi bu yüzden. Bu gün ise sanki onyediyedi sene beş ay oniki gün önce doğmuş bir çocuğun doğum gününü kutluyorum yorganın altında. Sevinç gözyaşları. Ağladığımı İsmail duymasın. Ağladığımı İsmail hiç görmesin diye yıllarca yorganın altına gizledim tüm hüznümü. Buna değerdi çünkü İsmail ne de olsa benim bir tek kardeşimdi.

Ben onüç İsmail on yaşındaydı o zamanlar. Babam sınıf öğretmeni, annem ise iş eğitimi öğretmeni idi. Yani iki dirhem bir çekirdek aileydik. Annem ve babam farklı okullarda öğretmenlik yapıyordu ama İsmail ile ben aynı okula gidiyorduk. O yüzden İsmail sana emanet derdi hep annem. Okulda, tenefüslerde bir gözüm oyun oynayan arkadaşlarımda ise diğer gözüm hep İsmail'in üzerindeydi. İsmail'de sanki bunun inadına gider hep kendinden büyüklerle ya kavga eder ya da onlara sataşır. İsmail'in sıra arkadaşı Cemil'i az tembihlemedim zamanında. Bir durum olunca koşarak bana haber verirdi sağ olsun. Murat ağa bey koş İsmail'i üst sınıflardan iki çocuk dövüyor dediğinde koştuktan çok uçtuğumu hatırlıyorum. İsmail'e çocuklar tekme tokat girişiyorlar ama bizimkisi bana mısın demediği gibi sadece gülüyordu. Cebimden üzerine ismim işlenmiş olan mendilimi çıkarıp İsmail'in elini, yüzünü, kanayan burnunu silmiştim. Sonra pantolonumun kemerini çıkartıp o iki fırlamaya bakarak : “ Küçük çocukta iki kişi girişmeye utanmıyor musunuz? Hadi şimdi gelin bakalım” deyip kemerimle tüm gücümle çocuklara vurmaya başlamıştım. Kardeşim lan o benim kardeşim diyerek analarından emdikleri sütü burunlarından getirene kadar dövdüm çocukları dövmesine ama sonrası soluğu müdürün odasında aldık İsmail ile. Bizimkileri çağırılmışlar sağ olsunlar. Az kalsın okul düzenini ve disiplinini bozmaktan ceza alacaktık. Allahtan öğretmen çocuğuyduk. Babamı müdür bey tanıdığı için bize ceza vermemişlerdi. Arabayla eve giderken babam İsmail ile bana fırça atıyor annem ise gözleriyle niye böyle yaptınız diye bana bakıyordu. İsmail'i bana emanet etmiştin anne der gibi bakmıştım. Eve vardığımızda İsmail yorgunluktan ve çocuklardan yediği dayaklardan dolayı hemen yatmıştı. Bende yatağa uzandım hatta gözlerimi yumdum ama bir türlü uyuyamamıştım. O sırada annem ile babam içerde hararetli bir tartışma yapıyorlardı. Hep senin suçun diyordu babam. Yüz veriyorsun bunlara diyerekten. Bu gün böyle yapan çocuklar bizim ayrılacağımızı öğrendiklerinde daha kötü şeyler yaparlar deyince çocuk aklım bir anda donmuştu. O an içimde donmayla yanma bir arada yaşanıyor, içimden bir şeylerin koptuğunu fark edebiliyordum. Ne ayrılması, kim, kiminle, ne zaman, niçin ayrılıyor anlamamıştım ilkin. Annem ile babamın ayrılığına bizim okulda ki kavgamızın sebep olduğunu bile düşündüm bir an. Çocukluk işte. Ama değilmiş. Birkaç gün sonra komodinin üzerinde şiddetli geçimsizlik dava dilekçesini görüp okumuştum. Okulların yaz tatiline girmesine birkaç hafta vardı. Herkes yaza hazırlık yaparken ben gelecek kışın nasıl geçeceğini düşünüyordum. Bir de bunu İsmail'e nasıl anlatacaktık; onu hiç bilmiyordum.

Okulların yaz tatiline girdiği zaman ile boşanma davasının kararının sonuçlandığı günler aşağı yukarı aynı günlere denk gelmişti. İsmail ve ben takdir belgesi almıştık. Bizimkiler karnelerimizi yalandan tebrik ettiler ve önceden hazırlandığı belli olan konuşmalarını usulca yapmaya başladılar. Daha konuşmanın üçüncü dakikası bile olmadan İsmail ağlayarak evden dışarı koşmaya başladı. Müstakil bahçeli bir evde yaşıyorduk o zamanlar. İsmail'in peşinden bende koştum ama bizim ki çoktan dut ağacına tırmanmıştı bile. Bir taraftan annem diğer taraftan babam İsmail'i aşağıya indirmek için ikna etmeye çalışıyor; hatta yine hep birlikte kalacağız diyerekten onu rahatlatmaya çalışsalar da İsmail dut ağacının tepesinde ağlıyordu. Benim İsmail'e diyecek tek sözüm üzülmeye kardeşimdi sadece. İsmail ağaçtan inmeyi düşünmeyen bir kararlılıkla orada durmaya devam edince bende ağaca yavaşça tırmanmaya başladım. Zaten annem ve babam kilolu oldukları için ince dallar onların ağırlıklarını kaldırmazdı. Metrelerce yükseklikteki ağaca tırmanması kolay ama inmesi ise gerçekten zordu. Ağacın dallarına usul usul basarak yukarı tırmanıyor; İsmail seni indirmeye geliyorum korkma kardeşim diyerek ona sesleniyordum. İsmail ise bir taraftan ağlıyor diğer taraftan ağacın en üst dallarında kalmış dutları yiyordu. İsmail'e yaklaşık üç metre kala aşağıdan babam bize doğru bağırdı. Ağacın dalı eğiliyor dikkat edin çocuklar dediğinde İsmail'in üzerinde durduğu dalın kırılmak üzere olduğunu gördüm. Yukarı doğru tam bir adım atacaktım ki birden İsmail'in üzerinde olduğu dal kopup kardeşim gözümün önünde komşunun duvarına sertçe çarparak yere yığıldı. Komşunun bahçesine düşen İsmail'i ben ağacın tepesinden görüyordum. Bizimkiler koşarak komşunun bahçesine gittiler. İsmail yerde baygın vaziyette dururken babam hemen arabanın arka koltuklarına İsmail'i koyduğu gibi gaza basıp annemle gittiler. Ben dut ağacının tepesinde öylece kalakalmıştım. Heyecandan, korkudan ve şaşkınlıktan beni ağacın tepesinde unutup hastaneye gitmişlerdi. Birkaç saat sonra bizimkiler eve gelmişti ve ben çoktan ağaçtan aşağıya inmiştim. Hemen merakla ne olduğunu sordum ama bir şey yok diyerek geçiştirdi babam. Annemin gözleri dolu, babamın elleri titriyordu. Bir şey vardı ve benden gizliyorlardı. Bu çok belliydi. İsmail benim kardeşim lütfen bu kez bana doğruyu söyleyin dedim. İsmail'e ne oldu? Annem gözyaşlarını tutamayarak: "İsmail bir daha hiçbir zaman dut ağacına tırmanamayacak" dedi. Sonra hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı. Babam gözyaşlarını saklamak için kafasını yere doğru çevirdi ama gözyaşları halıya damlıyordu. Bir anda babamın, annemin ve benim yaşlarımızın ortalaması kadar büyüdüm. Çünkü çocuklar ailelerinden gizli gizli büyürler. Kocaman adam olmuştum. Ulusa sesleniş konuşması yapar gibi aileme dönerek üzülme ve düşünmeye gerek yok artık dedim. Her şey aslında bundan sonra başlıyor derken gözlerinin içindeki korku ve suçluluğu gördüm. Parçalansakta, dağılsakta, kırılıksakta biz bir aileyiz. Hep bir arada görünmek zorundayız dedim. Babam gözyaşlarını gizlemeyi bırakarak anneme ve bana sarıldı. O günden sonra babam ve annem ayrılmaktan vazgeçtiler. Yeni bir ev bulup ona taşınmıştık. İsmail'in başında bir gün annemle bir gün babamla kalıyor; onun her zaman yanında olduğumuzu bilmesini istiyorduk. Hatta onu hastaneden çıkarırken bende tekerlekli sandelyeye binerek çıkmıştım. İsmail neşelensin, üzülmesin, kendine güveni azalmasın istiyorduk. Ama kafamızda bundan sonrası için tam olarak bir plan yoktu. Yaz bitince İsmail'in Okulu ne olacaktı? Onun sıkılmadan, üzülmeden ve utanmadan diğer arkadaşları ile bir arada olmasını nasıl sağlayacaktık? Açıkçası bunları cevaplayamıyorduk ilk başlarda. Hatta tuvaletini, banyosunu, giyim kuşamını bile nasıl halledeceğimizi bilmiyorduk. Mutluyken günler hızla geçer ama acı günler zamanı bile yavaşlatır. Eğer acı günlerin üstesinden gelmiş iseniz geçmiş size şükür edecek hatıralar bırakır sadece. Şimdi bakıyorumda o onyediyen senenin nasıl geçtiğine inanmakta zorluk çekiyorum.

Babamın bizi okula bıkratığı günleri hatırlıyorum. Bagajdan İsmail'in tekerlekli sandelyesini indirir, onu kucaklar ve sandelyeye oturturdu. İlk zamanlar İsmail'in sınıfı ikinci katta olduğu için kimi zaman babam, kimi zaman hademeler kimi zaman öğretmenler onu kucaklarında sınıfa kadar götürürdü. İsmail ise ağlar ve ben kendi başıma çıkabilirim diye zorluk çıkarırdı. Çünkü tüm okul onu acıyarak izlerdi. Yazık çocuğa derlerdi. İnsan çocukken daha fazla onurlu oluyor. Ama bunun onurla ilgisi yoktu. Bu durumda kim olsa kendine üzülürdü. Daha bir sene önce koşup oynadığı arkadaşlarına köşeden bakıyordu İsmail artık. Engelli olmak kadar engelli yakını olmak; üstelik engelli birinin ağa beyi olmanın çok daha zor olduğunu yıllar bana öğretiyordu. İsmail ise her geçen gün sessizleşiyor; o eski yaramaz, uçarı hali silinip gidiyordu. Teneffüslerde onunla birlikte dolaşıyor, ona güzel şeylerden bahsediyordum. O ise beni hiç dinlemiyordu. İsmail neyi düşünüyorsun kardeşim derken bana ikinci kata kendi başıma nasıl çıkarım onu düşünüyorum ağa bey deyiverince bir şeyler yapmam gerektiğinin farkında vardım. Eğer o ikinci kattaki sınıfına kendi çıkamıyorsa sınıfı ona getiririz diye düşündüm. Düşüncemi babama söyledim. İsmail'in sınıfını birinci kata alabilirler diye düşünmüştüm. Babam okul müdürü ile konuşacağını olmazsa sınıftan topluca imza toplayıp böyle bir şeyin olabileceğini söyleyince sevinmişim. Ki müdür bey sağ olsun bunu olumu karşılayıp İsmail'in sınıfını giriş kata verdi. İsmail tekerlekli sandelye ile kendi başına okula girip çıkabiliyordu artık. Birde tuvalet sorunu vardı ama onu biz ailecek kendi yöntemlerimizle çözmüştük. Ben okula giderken çantamda pet şişe götürüyordum. Teneffüslerde İsmail'in çiş gelince tuvalette pet şişelere işemesi için ona yardımcı oluyordum. Aradan iki sene geçtikten ve okula Vali Bey ziyarete geldikten sonra birden engelli tuvaleti yaptılar. Biz engellilerin tuvalete gitmediğini, duş yapmadığını, yemek yemediğini sanan bir milletiz sanırım. İşin garibi oturduğumuz bölgede birkaç okul vardı ama toplam dört engelli olduğunu öğrendik sonraları.

Her dokuz kişiden birinin engelli olduğu ülkemizde onca çocuk hangi okula, hangi parka, hangi sokağa çıkıyor gerçekten merak etmedik değil. Seneler geçip İsmail lise bire başladığı sene ben liseyi bitirmek üzereydim. Çok çalışkan biri olmadığım ve ailemden ayrılmak istemediğimden üniversite sınavında bulunduğum şehirde bir üniversite kazanamadım. Bende açık öğretime yazılmışım. Bir gün İsmail'i okul çıkışı almaya gittiğimde ağzında bir bakla olduğunu anlamışım. İsmail bana her şeyini anlatırdı. Sonuçta hep yanındaydım. Onun gölgesi gibi yaşıyordum adeta. Sende bir şey var kardeşim dedim. Çekinme anlat deyince birden anlatmaya başladı. Okuldan bir kıza âşık olmuştu. Ona çıkma teklif etmek istediğini ama cesaret edemediğini söyledi. Bende ona her şey için yardım ederim ama gönül işlerinde benimde sözüm geçmez kardeşim dedim. Bir yerde oturur; onu tanımak istediğini söylersen deyince ben zaten sürekli oturuyorum ağa bey dedi. Birinin elinden tutmak, onunla sinemaya gitmek, sürpriz yapmak, koşmak, dans etmek istiyorum. Ama bunların hiç birisini yapamayacağımı biliyorum dedi. Beni böyle sevecek birisini bulmam biliyorum ki gerçekten çok zor. Üzüldüğün şeye bak dedim. Benimde kız arkadaşım yok deyince o da senin yeteneksizliğin ağa bey dedi. İkimiz birbirimize bakıp gülmeye başladık. O yıllarda belkide ergenlik heyecanlarının etkisi ile edebiyat ve müzik ile ilgilenmeye başlamıştı İsmail. Lise bitince o da benim gibi açıköğretimden üniversiteyi tamamlamaya karar vermişti. Çünkü başka bir şehre gidecek ne cesareti ne isteği kalmıştı artık. Yarım saatlik mesafede ki

bir yere gitmemiz bile kolay olmuyordu çoğu zaman. Şehir öyle bir kurulmuştu ki engellilerin bir yerden bir yere rahatça gitmesini engellemek için tasarlanmıştı sanki her şey. Zaten ülkemizde şehir plancılar şehirler kurulduktan sonra plana dâhil edildikleri için toplu taşıma araçları, alışveriş merkezleri, kaldırımlar, parklar, sinemalar, kamu binaları engellileri hep göz ardı eder. Onları da düşünüyoruz temalı birkaç şey dışında tabii! Her engelli zaten kendi içinde ve dışında bir sürü engelle savaşıyor. Bu yüzden her engel başka bir savaşa hazırlık provasıdır.

Sıradan insanların bile yaşamakta zorlandığı şehirlerde İsmail'in zorlanması ve başka bir şehre üniversite okumaya gitmek istememesi son derece normaldi zaten. İkimizde açıköğretimi bitirdiğimiz senelerde annem ve babam emekli olmuştu. Annem ve babam, İsmail ile bana kendi işinizi kurmak isterseniz her zaman yanınızdayız deyince açıkçası çok sevinmiştik.

Birkaç gün üzerinde detayları ile düşününce İsmail ile beraber küçük bir sahaf dükkânı açmaya karar verdik. İsmail'i ne koyalım derken ben "HEP GEL" olmasını önermişim. Ama İsmail sanırım en doğru ismi çoktan bulmuştu. "DUT AĞACI" olsun dedi. Bende tamam dedim. O günden bir İsmail her gün bir şeyler karalayıp dururdu. Yazdıklarına ara sıra çaktırmadan bakardım. Mesela Çok tanrılı dinlerin olduğu dönemde engelli bir çocuğun, içinde bulunduğu aileye işledikleri bir suçtan ötürü tanrı tarafından bir ceza olarak verildiği düşünülürmüş. Bu yüzden engelliye yardım etmenin Tanrı'nın gazabını çekmek anlamına geleceği için hiç kimse engelliye yardım etmek istemezmiş. Engelli ya şehir dışına sürülürmüş. Ya da yalnızlığa ve ölüme terk edilirmiş. Ben bunları okurken birden İsmail yanıma yanaştı ve siz beni niye terk etmediniz dedi gözleri dolarak. Gülerek dedim ki ne biz paganizme inanıyoruz ne de bir ailenin birbirinden yardım etmeden yaşayabileceğine. Cebimden üzerimde onun adı yazılı mendili çıkarıp ona uzattım. Sen ya da ben ne fark eder. Aynı şeyi sende benim için yapardın dedim. İsmail bir taraftan gözlerini siliyor diğer taraftan benim yüzümden istediğin bir üniversiteye gitmedin, evlenmedin bile deyince ikimizde birden susup birbirimize sarıldık. O anda radyoki dj tüm çocuklar ve çocuk kalanlar için Barış Manço'dan bir şarkı dedi. Şarkının ismini duyunca hem güldük hem ağlamaya devam ettik. Şarkının ismi "Dut Ağacı". Biz sustuk Barış ağa bey konuşmaya başladı:

"Bu sabah doğup büyüdüğüm mahallenin sokaklarında dolaştım

Çocukluğumu tekrar yaşamak istedim bu sabah

Ve bir an keşke bugün Hiç olmasaymış diye düşündüm keşke dün dün kalsaymış."

O an İsmail'e bir şey söyleyecektim ama sonra üzülmesin diye susutum. İsmail o dut ağacından düşmeden bir gün önce ben rüyamda bacaklarımda kırıklar olduğunu görmüştüm. Rüyada bacaklarında kırıklar olduğunu görmek, o kişinin çıkacağı yolculuktan geç döneceğine işaretmiş. Bunları kimseye hiç söylemedim. Sonra İsmail'e sıkı sıkı sarılıp bizim yolculuğumuz her gün yeniden başlıyor kardeşim. Yolun sonuna kadar hep birlikteyiz kardeşim dedim. Yolun sonuna kadar...

